

THÁNH LUCA - THÁNH SỬ

Thánh Luca là người Hy-lạp ngoại giáo trở lại, và là môn đệ của Thánh Phaolô. Người là tác giả sách Phúc Âm thứ ba và sách Tông Đồ Công Vụ.

Thánh Luca là người học thức, có tài viết văn, có tài kể chuyện, người đê tặng cả hai tác phẩm của mình cho một nhân vật thế giá tên là Tê-ô-phi-m, mới theo đạo Kitô. Thánh Luca viết sách Phúc Âm khoảng giữa năm 70 và 75 sau công lịch, nhấn mạnh đến:

- Chúa Giêsu là Đấng Cứu Độ mọi người, giao hoà nhân loại với Thiên Chúa. Chúa thu hút nhân loại bằng những đức tính cao cả của Ngài. Ngài luôn cầu nguyện ngợi khen Chúa Cha.
- Thiên Chúa nhân từ và thương xót.
- Tinh thần bỏ mình và nghèo khó.

Thánh Luca dùng lời lẽ có ý nghĩa để diễn tả lại những trường hợp Chúa Giêsu tỏ lòng thương xót các phụ nữ hư hỏng, và phục hồi quyền lợi thế giá cho họ. Người đã kể lại những câu chuyện có ích lợi đặc biệt cho dân ngoại, như các chuyện bà Ma-đa-lê-na, ông Gia-kêu, người trộm lành, người Sa-ma-ri-a nhân hậu. Phúc Âm theo Thánh Luca có lẽ là sách Phúc Âm hấp dẫn nhất đối với thế giới mới.

1. Thánh Luca là ai?

Luca bắt nguồn từ danh từ Latin "Lucanus" nói lên nguồn gốc của ngài là dân ngoại. Theo lá thư Phaolô gửi cho Ti-mô-thê "chỉ mình Luca ở với Cha," có nghĩa là Luca là bạn đồng hành truyền giáo của thánh Phaolô. Trong Phi-lê-môn câu 24, Thánh Phaolô liệt kê thánh Luca vào số "những cộng sự viên của ngài"; còn trong Cô-lô-xê ngài được gọi là "lương y."

2. Luca đã đóng vai trò nào trong Tân Ước?

Ngài không chỉ là tác giả của Phúc Âm thứ ba mà còn là tác giả sách Tông Đồ Công Vụ nữa.

3. Thánh Luca viết sách Phúc Âm nhằm mục đích gì?

Ngài viết Phúc Âm để minh chứng rằng đạo Chúa Kitô là một đạo giáo toàn cầu qua cách giảng diễn lòng nhân từ của Chúa đối với những người nghèo khổ và bị áp bức; nêu cao lòng thiện cảm của Chúa dành cho dân ngoại. Phúc Âm ngài đã diễn đạt chân lý mà Thánh Phaolô công bố trong thư Ga-lát chương 3 câu 28 như sau: "Không còn Do Thái hay Hy Lạp, nô lệ hay tự do, nam hay nữ, vì tất cả anh em là một trong Đức Giêsu Kitô."

4. Thánh Luca viết Phúc Âm nhằm cho loại độc giả nào?

Là một người dân ngoại, nên ngài viết cho các tín đồ dân ngoại.

5. Thê-ô-phi-lô là ai mà Thánh Luca đề tặng ở đầu sách Phúc Âm của ngài?

Thê-ô-phi-lô là một danh từ Hy Lạp, có nghĩa là "kẻ yêu mến Thiên Chúa." Có thể ông là kẻ mới trở lại đạo và đại diện cho nhóm độc giả mà Luca nhắm tới, hầu họ am tường về giáo huấn của đạo mới.

6. Luca đã làm gì để minh chứng đạo Chúa Kitô là đạo phổ quát?

Ngài đã chứng minh gia phả của Chúa Giêsu không chỉ qua dòng dõi vua Đa-vít lên tới Abraham như Thánh Matthêu đã làm, mà còn trở ngược lên tới Adam. Chủ đích muốn nhấn mạnh rằng: Giêsu không phải chỉ là một người gốc Do Thái, mà Ngài còn là con người của hoàn vũ, mang dòng máu nhân loại. Hơn nữa Ngài còn đề cập tới cuộc thăm viếng của Chúa tại một làng dân ngoại tên là Sa-ma-ria. Ngài đã đề cập tới người ngoại tốt lành Sa-ma-ri-ta-nô. Ngài nhắc tới người ngoại trong số 10 người phong cùi được chữa lành, chỉ mình Luca tường thuật những lời Chúa tuyên bố về sứ vụ của Người.

7. Cho biết vắn tắt nội dung và bố cục của Phúc Âm Thánh Luca?

- Tin Mừng thời niên thiếu của Chúa (chương 1-2)
- Sứ vụ của Chúa tại Galilê (chương 3-9)
- Hành trình lên Giêrusalem (chương 9-19)
- Sứ vụ tại Giêrusalem (chương 19-21)
- Thương khó và sống lại (chương 22-24)

8. Phúc Âm của Luca có những đặc tính nào?

- Là một soạn tác lịch sử được diễn đạt một cách văn chương trau chuốt.
- Là một Phúc Âm cho những người bị áp bức.
- Là một Phúc Âm cho dân ngoại.
- Là một Phúc Âm của cầu nguyện.
- Là một Phúc Âm của niềm vui.
- Và là Phúc Âm đặc biệt nói về nữ giới.

9. Tính cách văn chương trong Phúc Âm của Thánh Luca như thế nào?

Vì là một người học thức uyên thâm, nên lối viết của ngài thật chải chuốt, tránh những từ Do Thái; nhưng vì tác giả cố bắt chước lối hành văn Cựu Ước của bản dịch Hy Lạp nên kiểu nói "và xảy ra là..." được lặp đi lặp lại nhiều quá hoá nhàm. Bù lại tác giả biết bố cục câu chuyện, xếp đặt ý tưởng mạch lạc, đón trước rào sau kỹ lưỡng... Tóm lại Phúc Âm của Thánh Luca là một soạn tác thật là công phu.

10. Làm sao Phúc Âm của ngài được gọi là Phúc Âm của người nghèo và bị áp bức?

- Không Phúc Âm nào chúng ta có được một sự lưu tâm đáng yêu mà Chúa dành cho những người thu thuế và tội lỗi như trong Phúc Âm thánh Luca: Chúa đến để tìm kiếm những gì đã mất.. một người nữ ngoại tình, một người thu thuế thống hối, một tên trộm ăn năn...
- Không một Phúc Âm nào diễn tả được tấm lòng tha thiết của Chúa dành cho những người bơ vơ nghèo đói cho bằng dưới ngòi bút điêu luyện của Luca.

11. Tại sao gọi Phúc Âm Thánh Luca là Phúc Âm của niềm vui?

Là Phúc Âm của niềm vui vì ngay từ đầu, và bàn bạc trong Phúc Âm của ngài nhiều chỗ nói về niềm vui như ở đầu Phúc Âm là tin vui loan báo cho Za-cha-ri-a, truyền tin cho Maria. Những niềm vui liên tục khi Thánh Gioan chào đời, lúc Chúa giáng sinh...

Những niềm vui trong chương 15 khi tìm thấy con chiên lạc, tìm được đồng tiền mất, gặp lại người con hoang và niềm vui nân hoan của các tông đồ khi trở lại Giêrusalem. Đúng như Harnack đã nói: "Có những nét vui tươi, can trường và chiến thắng âm vang trong toàn bộ cuốn Phúc Âm của Thánh Luca từ trang đầu cho tới trang chót."

12. Thánh Luca có những nét cá biệt đặc sắc nào trong tường thuật giáng sinh của Chúa Cứu Thế?

Bằng giọng văn chương, Thánh Luca đã ghi lại cuộc truyền tin cho Đức Maria, bài hoan ca của Mẹ Maria, bài ca của ông Gia-ca-ri-a chúc tụng Chúa, bài ca vinh danh của các thiên sứ trong đêm Chúa giáng sinh và bài ca của ông Si-mê-on: Giờ đây, lạy Chúa.

13. Lễ của ngài được mừng kính vào ngày nào trong năm phụng vụ?

Ngày 18 tháng 10 với danh tước là Luca thánh sử.